

ŽURNALISTŲ ETIKOS
INSPEKTORIAUS TARNYBA

VIDAUS REIKALŲ
MINISTERIJA

Projektas finansuojamas pagal Europos Sąjungos
Teisių, lygybės ir pilietybės programą (2014–2020)

TRUMPAI APIE PROJEKTĄ

Projektas „**Atsako į neapykantos nusikaltimus ir neapykantą kurstančias kalbas Lietuvoje stiprinimas**“ finansuojamas pagal Europos Sąjungos Teisių, lygybės ir pilietybės programą (2014–2020).

Projekto tikslai: užtikrinti veiksmingą atsakomybės už neapykantos nusikaltimus ir neapykantą kurstančias kalbas taikymą; pagerinti kompetentingų institucijų supratimą ir žinias apie neapykantos nusikaltimų ir neapykantą kurstančių kalbų poveikį bendruomenėms, taip pat pažeidžiamų bendruomenių poreikius ir lūkesčius; spręsti nepranešimo apie neapykantos nusikaltimus ir neapykantą kurstančias kalbas problemą; suintensyvinti kovą su neapykantos kurstymu internete.

Projektą įgyvendina: Vidaus reikalų ministerija (koordinatorius), Generalinė prokuratūra ir Žurnalistų etikos inspektoriatas.

Projekto įgyvendinimo trukmė – 25 mėnesiai: 2018 m. rugsėjo 3 d. – 2020 m. spalio 2 d.

Pagrindinės projekto veiklos skirtos trimis sritims:

- I. Teisėsaugos institucijų ir teismų gebėjimų stiprinimas
- II. Pasitikėjimo tarp valdžios institucijų ir pažeidžiamų bendruomenių didinimas
- III. Gebėjimų pranešti apie neapykantą kurstančias kalbas stiprinimas

Igyvendinant projektą:

– atlikta baudžiamosios atsakomybės už neapykantos nusikaltimus ir neapykantą kurstančias kalbas taikymo atveju analizė;

– parengtos Rekomendacijos dėl baudžiamosios atsakomybės už neapykantos nusikaltimus ir neapykantą kurstančias kalbas taikymo. Remdamasi šiomis rekomendacijomis, Generalinė prokuratūra parengė ir 2020 m. kovo 30 d. generalinis prokuroras patvirtino Ikiteisminio tyrimo dėl neapykantos nusikaltimų ir neapykantą kurstančios kalbos atlikimo, organizavimo ir vadovavimo jam ypatumų metodines rekomendacijas, pakeitusias 2009 m. generalinio prokuroro patvirtintas Metodines rekomendacijas dėl nusikalstamų veikų, padarytų rasiniais, nacionalistiniais, ksenofobiniais, homofobiniais ar kitais diskriminacinio pobūdžio motyvais, ikiteisminio tyrimo organizavimo, vadovavimo jam ir atlikimo ypatumų;

– atliktas Neapykantos nusikaltimų pažeidžiamų bendruomenių kokybinis tyrimas ir, remiantis tyrimo rezultatais, parengti valstybės institucijoms ir įstaigoms pasiūlymai dėl pažeidžiamų bendruomenių poreikių dėl jų apsaugos nuo neapykantos nusikaltimų ir paramos nusikaltimų aukoms tenkinimo;

– surengta 17 bendrų policijos pareigūnų, prokurorų ir teisėjų mokymų (2 dienu) temomis „*Neapykantos nusikaltimų ir neapykantą kurstančių kalbų poveikis. Bendravimo su nukentėjusiais ypatumai*“ ir „*Neapykantos nusikaltimų ir neapykantą kurstančių kalbų atpažinimas ir baudžiamosios atsakomybės taikymas*“ Vilniuje, Panevėžyje, Klaipėdoje, Šiauliuose ir Kaune (*dalyvavo 132 policijos pareigūnai, 109 prokurorai ir 76 teisėjai*);

Šiame pranešime išreikšta tiktai autoriaus nuomonė ir jam tenka visa atsakomybė už turinį. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės už galimą pateiktos informacijos naudojimą.

– siekiant stiprinti teisėsaugos institucijų ir pažeidžiamų bendruomenių ryšius, 2020 m. sausio ir vasario mėnesiais didžiuosiuose miestuose surengtos **5 apskritojo stalo diskusijos**, kuriose vietos policijos pareigūnai ir prokurorai su pažeidžiamų bendruomenių atstovais ir NVO aptarė pažeidžiamų bendruomenių ir nuo neapykantos nusikaltimų nukentėjusių poreikius bei lūkesčius dėl teisėsaugos pareigūnų darbo, bendradarbiavimo problemas ir galimybes (*dalyvavo 41 policijos pareigūnas, 14 prokurorų ir 60 pažeidžiamų bendruomenių ir NVO atstovų*). Teisėsaugos pareigūnams parengtas **praktinis vadovas „Bendradarbiavimas su neapykantos nusikaltimų pažeidžiamomis bendruomenėmis“**;

– parengti **straipsniai apie kokybinio tyrimo rezultatus ir vykusias apskritojo stalo diskusijas** ir paskelbti nacionaliniame dienraštyje ir 4 regioniniuose dienraščiuose ir jų interneto svetainėse (<https://www.ve.lt/naujienos/visuomene/sociumas/neapykantos-incidentai-vis-dar-islieka-opia-problema1-1776224/>;
<https://www.skrastas.lt/aktualijos/neapykantos-incidentai-vis-dar-islieka-opia-problema>;
<http://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/aktualijos/2020/02/25/news/neapykantos-incidentai-vis-dar-islieka-opi-problema-13766120/>;
<https://sekunde.lt/leidinys/sekunde/neapykantos-incidentai-vis-dar-islieka-opi-problema/>;
<https://kauno.diena.lt/naujienos/kaunas/miesto-pulsas/neapykantos-incidentai-vis-dar-islieka-opi-problema-954771>).

Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba:

– sukūrė ir įdiegė specialią reklamjuostę **pranešti apie neapykantą kurstančias kalbas internete** (<http://www.zeit.lt/lt/pranesk-apie-nesantaika/447>);

– surengė **10 seminarų** tema „Kas yra nesantaika ir kaip kovoti su nesantaika“, skirtų savivaldybių ir joms pavaldžių įstaigų socialiniams darbuotojams ir socialiniams pedagogams, taip pat kitiems darbuotojams, dirbantiems su pažeidžiamomis socialinėmis grupėmis (*iš viso 326 dalyviai Vilniuje, Utenoje, Druskininkuose, Kaune, Marijampolėje, Tauragėje, Panevėžyje, Šiauliuose, Telšiuose ir Klaipėdoje*);

– parengė **4 straipsnius lietuvių, rusų ir lenkų kalbomis**, kurie buvo paskelbti interneto žiniasklaidos portaluose (www.delfi.lt, ru.delfi.lt, kurierrwilenski.lt) ir socialiniuose tinkluose (*Facebook, Twitter, Instagram*):

- ✓ „Nesantikos kalba – pavojus kiekvienam“ (<https://www.delfi.lt/partnerio-turinys/naujienos/nesantikos-kalba-pavojus-kiekvienam.d?id=80333637>)
- ✓ „Temos apie seksualinę orientaciją sulaukia daugiausia nesantikos kalbų“ (<https://www.delfi.lt/partnerio-turinys/naujienos/daugiausia-nesantikos-kalbos-sulaukia-temos-apie-seksualine-orientacija.d?id=80987717>)
- ✓ „Nesantikos kalba tautinių mažumų atžvilgiu – nuo politikos iki imigrantų“ (<https://www.delfi.lt/partnerio-turinys/naujienos/nesantikos-kalba-tautiniu-mazumu-atzvilgiu-nuo-politikos-iki-imigrantu.d?id=81937625>)
- ✓ „Nesantikos kalba kitų religijų atžvilgiu – pykstame dėl to, kad nesuprantame?“ (<https://www.delfi.lt/partnerio-turinys/naujienos/nesantikos-kalba-kitu-religiju-atzvilgiu-pykstame-del-to-kad-nesuprantame.d?id=82852841>);

– parengė **8 straipsnius neapykantos kalbos tema**, kurie buvo atspausdinti 5-juose regioniniuose laikraščiuose;

– patobulins tarnybos interneto svetainę: ją pritaikys žmonėms, turintiems negalią, sudarys galimybę pateikti oficialų skundą tarnybai elektroniniu būdu, identifikavus savo tapatybę per atitinkamas sistemas (el. banką, el. parašu ir kt.).

Igyvendinant projektą parengtas ataskaitas, rekomendacijas galima rasti Vidaus reikalų ministerijos interneto svetainėje (<https://vrm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/viesasis-saugumas-1>, nuoroda „Atsakas į neapykantos nusikaltimus ir neapykantą kurstančias kalbas“).

